

ชื่อและความหมายของตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเรื่องไซอิ๋ว Name and Meaning of the Characters as Appeared in the “Journey to the West” Translated Literature

¹ลิซ่า หยัน ²โกวิท พิมพวง ³วิไลศักดิ์ กิ่งคำ

¹Lisha Yan ²Kowit Pimpawong ³Wilaisak Kingkham

^{1,2,3}คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{1,2,3}Faculty of Humanities, Kasetsart University

Corresponding author, e-mail: july879659@gmail.com

Received April 29, 2025; Revised May 4, 2025; Accepted: August 26, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ 1) เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อของตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเรื่องไซอิ๋ว และ 2) เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนวัฒนธรรมจากความหมายของชื่อตัวละครในวรรณกรรมแปลเรื่องไซอิ๋ว โดยผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อตัวละครในวรรณกรรมแปลเรื่องไซอิ๋วเป็นจำนวนทั้งหมด 284 ชื่อ ผลการวิจัยกลวิธีการตั้งชื่อตัวละคร พบว่า กลวิธีการตั้งชื่อตัวละครมีทั้งหมด 4 กลวิธี ได้แก่ 1) กลวิธีการทับศัพท์ 2) กลวิธีการประสมศัพท์ 3) กลวิธีการแปลความ และ 4) กลวิธีการตั้งชื่อใหม่ ผลการวิจัยภาพสะท้อนวัฒนธรรม พบภาพสะท้อนวัฒนธรรมใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ 2) ภาพสะท้อนด้านสภาพสังคม และ 3) ภาพสะท้อนด้านค่านิยม
คำสำคัญ: กลวิธี; การตั้งชื่อ; ตัวละคร; วรรณกรรม; ไซอิ๋ว

Abstract

This research article aimed to 1) analyze the strategies for naming characters' names and 2) to analyze the cultural reflection from the meaning of the characters' names in the “Journey to the West” translated literature. The researcher has collected a total of 284 names of characters from the “Journey to the West” translated literature. The findings found that the naming strategy of characters can be divided into 4 kinds, i.e. 1) transliteration strategy, 2) combination strategy, 3) translation strategy, and 4) renaming strategy. The research results on cultural reflection found cultural reflection in 3 aspects: 1) reflection on beliefs, 2) reflection on social conditions, and 3) reflection on values.

Keywords: Strategy; Naming; Characters; Literature; Journey to the West

บทนำ

มนุษย์สามารถใช้คำที่มีจำกัดมาใช้ในการตั้งชื่อสิ่งของต่าง ๆ ที่เกิดในโลกนี้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้คำจำกัดความหมายของ “ชื่อ” ไว้ว่า เป็นคำที่ตั้งขึ้นเพื่อเรียกคน สัตว์ สถานที่ และสิ่งของโดยทั่วไปหรือโดยเฉพาะเจาะจง ดังนั้น การตั้งชื่อจึงเป็นการสร้างคำหรือเลือกคำมาอ้างถึงคน สัตว์ และสิ่งของ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการใช้ภาษา

ชื่อบุคคลเป็นวัฒนธรรมทางภาษาที่ปรากฏอยู่ในทุกสังคม และสามารถสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมได้ ส่วนวรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างแนบแน่น ดังที่ โอฟาร์ รัตนภักดี (2563 : 157) ได้อธิบายว่า วรรณกรรมและสังคมมีความสัมพันธ์กันเหมือนกระจกที่สะท้อนกัน วรรณกรรมย่อมสะท้อนให้เห็นภาพของสังคม เพราะสังคมมีส่วนสร้างจินตนาการและความรู้สึกของนักประพันธ์ วรรณกรรมและสังคมย่อมมีอิทธิพลต่อกัน

ดังนั้น ชื่อตัวละครในวรรณกรรมจึงเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการศึกษาภาษาและวัฒนธรรม วรรณกรรมซีไอวี่หรือว่าไซอิ๋วที่ชาวไทยรู้จักกัน เป็นงานเขียนที่ได้รับความนิยมและมีการพิมพ์เผยแพร่ในหลาย ๆ ประเทศ เรื่องไซอิ๋วแปลเป็นภาษาไทยครั้งแรกราว พ.ศ. 2349 ในสมัยรัชกาลที่ 1 (สุภัทร ชัยวัฒน์พันธุ์, 2549) เรื่องไซอิ๋วเป็นนิทานผจญภัยที่มีเนื้อเรื่องสนุกสนาน และแฝงไว้ด้วยความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาพุทธ ศาสนาเต๋า และลัทธิขงจื้อ เนื่องจากว่าชาวไทยและชาวจีนมีการนับถือศาสนาพุทธตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวไทยจึงสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องในไซอิ๋วอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น เรื่องไซอิ๋วจึงเป็นวรรณกรรมจีนที่ได้รับความนิยมในสังคมไทย

การแปลเรื่องจีนเป็นภาษาไทยเป็นเรื่องยากลำบากพอสมควร ดังที่ สมเด็จพระยา ดำรงราชานุภาพ (2556) กล่าวไว้ว่า ลักษณะการแปลวรรณกรรมจีนเป็นภาษาไทยตั้งแต่โบราณ หรือแม้กระทั่งปัจจุบันก็มีความลำบาก ด้วยผู้รู้ภาษาจีนไม่มีใครชำนาญภาษาไทย ผู้ชำนาญภาษาไทยก็ไม่มีใครรู้ภาษาจีน การแปลจึงต้องมีพนักงาน 2 ฝ่ายช่วยกันทำ ฝ่ายผู้ชำนาญภาษาจีนแปลความออกให้เสมียนจดลงแล้วผู้ชำนาญภาษาไทยเอาความนั้นเรียบเรียงแต่งเป็นภาษาไทย ให้ถ้อยคำมีความเรียบร้อยอีกชั้นหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงต้องมีผู้ชำนาญในทั้ง 2 ภาษา

การตั้งชื่อตัวละครภาษาจีนในภาษาไทยเป็นการทำงานที่ระหว่งภาษาต้นทางกับภาษาปลายทาง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับทั้ง 2 วัฒนธรรม การศึกษาทวิวิธีการตั้งชื่อและความหมายของชื่อตัวละครจึงสามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรมของประเทศจีนและประเทศไทย เช่น ชื่อตัวละครภาษาจีน 李世民 เป็นพระนามของจักรพรรดิถังไท่จง พระมหากษัตริย์องค์ที่ 2 ในราชวงศ์ถังของประเทศจีน คำว่า 李 (หลี่) คือ นามสกุล ไม่มีความหมาย 世 (ชื่อ) คือ โลก 民 (หมิน) คือ ประชาชน ความหมายโดยรวมคือ การช่วยโลกและนำสันติสุขมาสู่ประชาชน ในฉบับภาษาไทยจึงตั้งชื่อเป็น หลี่ซีปิ่น ด้วยวิธีการทับศัพท์ทั้งหมด เพราะเป็นชื่อบุคคลเฉพาะในประวัติศาสตร์จีน ชื่อนี้ได้สะท้อนถึงวัฒนธรรมการตั้งชื่อของชาวจีนที่มีลักษณะนามสกุลนำหน้าชื่อ และยังทำให้เห็นถึงระบบการปกครองของประเทศจีนในสมัยโบราณที่มีจักรพรรดิเป็นผู้มีฐานะปกครองแผ่นดิน ชื่อตัวละครภาษาจีน 龙王 (หลงหวัง) หมายถึง เทพมังกร แปลว่า ราชามังกร เป็นสัตว์เทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ที่ปกครองผืนน้ำและควบคุมเมฆและฝนตามตำนานเทพนิยายของจีน มังกร เป็นสัตว์ที่มีลำตัวยาว มีเกล็ดและเขา ในวัฒนธรรมจีน มังกร เป็นสัญลักษณ์แห่ง พลัง อำนาจ ความยิ่งใหญ่ ความมั่งคั่งร่ำรวย ความเจริญรุ่งเรือง และความดีงาม มักใช้เป็นเครื่องหมายของจักรพรรดิ ชื่อในฉบับภาษาไทยตั้งชื่อเป็น พระยานาค พจนานุกรม

ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายว่า “นาค” เป็นสัตว์ในนิยายที่มีลักษณะเป็นงูใหญ่มีหงอน โดยนาคผู้เป็นใหญ่หรือเป็นหัวหน้าจะเรียกว่า “พญานาค” หรือ “นาคราช” นาคเป็นเทพแห่งน้ำ ถือเป็นสัญลักษณ์ของความยิ่งใหญ่ ความอุดมสมบูรณ์ มังกรกับนาคมีความคล้ายคลึงกันด้านรูปร่างลักษณะ เป็นสัตว์เทพเจ้าแห่งน้ำที่ได้รับความเคารพนับถืออย่างสูง การที่ผู้แปลตั้งชื่อมังกรในวรรณกรรมจีนเป็นนาคในวรรณกรรมไทยเพื่อให้เข้ากับบริบทสังคมไทย สะท้อนว่าสังคมไทยและสังคมจีนทั้งเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรน้ำ โดยแม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำที่มีต้นกำเนิดจากที่ราบสูงทิเบตของประเทศจีน ไหลผ่านประเทศพม่า ประเทศลาว และประเทศไทย คนไทยและคนลาวจึงมีความเชื่อร่วมกันว่า มีพญานาคอาศัยอยู่ในแม่น้ำโขง ส่วนประเทศจีนมีแม่น้ำแยงซี เป็นแม่น้ำที่ยาวเป็นอันดับหนึ่งของประเทศจีน และเป็นแม่น้ำที่ยาวเป็นอันดับที่ 3 ของโลก วิถีชีวิตของชาวไทยและชาวจีนจึงมีความสัมพันธ์กับแม่น้ำอย่างใกล้ชิด จึงทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าแห่งน้ำ

จากข้อความข้างต้นสามารถเห็นได้ว่า การแปลวรรณกรรมจีนเป็นภาษาไทยค่อนข้างเป็นเรื่องที่ท้าทาย เนื่องจากความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมจีนและไทย ซึ่งผู้แปลจำเป็นต้องมีความรู้ทั้งในด้านภาษาและวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ รวมถึงทักษะในการแปลอย่างเหมาะสม ชื่อภาษาจีนในต้นฉบับสะท้อนถึงสังคมจีนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความเชื่อ สภาพสังคมและค่านิยม เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลต้องมีการเลือกใช้กลวิธีในการตั้งชื่อตัวละครในเรื่องให้อ่านเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของชื่อตัวละครในต้นฉบับได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน การใช้ภาษาในการตั้งชื่อตัวละครจึงสามารถสะท้อนถึงความคิดและวัฒนธรรมของสังคมไทยได้อย่างชัดเจน การศึกษาชื่อของตัวละครในวรรณกรรมเรื่องไซอิ๋วนอกจากจะช่วยให้เราเข้าใจถึงความเชื่อ สภาพสังคม และค่านิยมในสังคมจีนแล้ว ยังสะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมไทยอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเรื่องไซอิ๋ว
2. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนวัฒนธรรมจากความหมายของชื่อตัวละครในวรรณกรรมแปลเรื่องไซอิ๋ว

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมเอกสารและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชื่อ ความหมาย วรรณกรรม การแปล ภาษาที่สะท้อนวัฒนธรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. รวบรวมชื่อตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเรื่องไซอิ๋ว ฉบับแปลภาษาไทยและเอามาเทียบกับชื่อตัวละครในต้นฉบับภาษาจีน จัดชื่อตัวละครเป็นตารางเพื่อใช้ในการวิเคราะห์
3. เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการจัดการแยกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ โดยจัดระเบียบข้อมูลเป็นหมวดหมู่ชื่อของตัวละคร และอีกหมวดหมู่เป็นความหมายของชื่อตัวละครในวรรณกรรมเรื่องไซอิ๋ว เพื่อจะได้ศึกษาวิเคราะห์ได้โดยง่าย
4. วิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อตัวละครและภาพสะท้อนจากความหมายของชื่อตัวละคร
5. สรุปและนำเสนอการวิจัยต่อไป

ผลการศึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า กลวิธีการตั้งชื่อตัวละครทั้งหมด 4 กลวิธี ดังนี้

1. กลวิธีการทับศัพท์ กลวิธีนี้ช่วยรักษารูปแบบการออกเสียงของชื่อตัวละครตามต้นฉบับโดยไม่เน้นความหมายในภาษาปลายทาง เพราะชื่อตัวละครมักเป็นชื่อบุคคล โครงสร้างชื่อของชาวจีนและชาวไทยมีความแตกต่างกันอย่างมาก และชื่อตัวละครแฝงไว้ด้วยวัฒนธรรมจีน การแปลเป็นภาษาไทยโดยตรงอาจมีความยากลำบากพอสมควร อาจทำให้เสียเอกลักษณ์ของชื่อตามต้นฉบับภาษาจีนไป จึงไม่เหมาะสมสำหรับการแปลเป็นภาษาไทย ดังนั้น กลวิธีการทับศัพท์จึงสามารถจำแนกเป็น 2 กลวิธี ได้แก่ 1) การทับศัพท์ทั้งหมด 2) การทับศัพท์บางส่วน

2. กลวิธีการประสมศัพท์ นอกจากสามารถรักษาวิธีการออกเสียงของชื่อตัวละครได้อย่างคล้ายคลึงกับต้นฉบับแล้ว ยังสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อตัวละครเพิ่มเติม เช่น เพศ ฐานะ อาชีพ หรือสถานะของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจตัวละครอย่างง่าย กลวิธีนี้เหมาะสำหรับชื่อตัวละครที่ยากต่อการแปลและมีความจำเป็นต้องสื่อความหมายสำคัญ สามารถจำแนกเป็น 2 กลวิธี ได้แก่ 1) การทับศัพท์ทั้งหมด และเสริมความภาษาไทย 2) การทับศัพท์บางส่วน และเสริมความภาษาไทย

3. กลวิธีการแปลความ วิธีนี้ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของชื่อตัวละครได้โดยตรง และสามารถจินตนาการถึงบุคลิกของตัวละครได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเพิ่มความสนุกสนานในการอ่าน กลวิธีนี้เหมาะสำหรับชื่อตัวละครที่มีความหมายเข้าใจได้ง่าย จำแนกเป็น 3 กลวิธี ได้แก่ 1) การแปลตรงตัว และไม่เสริมความภาษาไทย 2) การแปลตรงตัว และเสริมความภาษาไทย 3) การแปลเอาความ

4. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่ วิธีนี้มักเกิดจากการพิจารณาของผู้แปลเพื่อให้ชื่อสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยและวัฒนธรรมไทย ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและจดจำตัวละครได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะชื่อตัวละครที่มีนัยทางวัฒนธรรมจีน ผู้แปลอาจเลือกใช้ชื่อที่มีความใกล้เคียงกับวัฒนธรรมไทยเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น สามารถจำแนกเป็น 2 กลวิธี ได้แก่ 1) การตั้งชื่อใหม่โดยไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเดิม 2) การตั้งชื่อใหม่โดยมีเค้าความหมายเดิม

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ภาพสะท้อนวัฒนธรรมมีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ภาพสะท้อนความเชื่อ ภาพสะท้อนสภาพสังคม และภาพสะท้อนค่านิยม ดังนี้

1. ภาพสะท้อนความเชื่อ พบว่า ความหมายของชื่อตัวละครได้สะท้อนถึงความเชื่อใน 3 ด้าน ได้แก่ ความเชื่อเรื่องศาสนา เช่น ถือศีลแปด พระไตรปิฎก ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เช่น พระอิศวร พระพวย ความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์ในตำนาน เช่น นาค มังกร และความเชื่อเกี่ยวกับความตาย เช่น มัจจุราช ยมบาล

2. ภาพสะท้อนสภาพสังคม พบว่า ความหมายของชื่อตัวละครได้สะท้อนถึงสภาพสังคมใน 3 ด้าน ได้แก่ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมไปถึงภูมิประเทศ ภูมิอากาศ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ปิศาจกระบือ พัดเทวดา ฐานะทางสังคม เช่น พระเจ้าถังไทจงฮ่องเต้ อุปราชา และความสัมพันธ์เครือญาติ เช่น เมียเล่งอ่อง

3. ภาพสะท้อนค่านิยม พบว่า ความหมายของชื่อตัวละครได้สะท้อนถึงค่านิยมใน 2 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมคุณงามความดีส่วนบุคคล เช่น การเคารพนับถือบรรพบุรุษ ความจงรักภักดี ความ

บริสุทธิ์ ฯลฯ ค่านิยมที่เป็นเป้าหมายของชีวิต เช่น ประสบความสำเร็จในชีวิต การมีอายุยืนยาว มีชีวิตที่มั่นคง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แยกประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. กลวิธีการตั้งชื่อและความหมายของชื่อตัวละครสามารถสะท้อนความเชื่อของสังคมไทยและสังคมจีน ดังนี้ อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูและศาสนาพุทธ ชื่อตัวละครสะท้อนถึงความสัมพันธ์ด้านความเชื่อของชาวไทยและชาวจีน ศาสนาพุทธในจีนและศาสนาพุทธในไทยมีความแตกต่างกันในหลักคำสอน โดยชาวไทยมีการนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ในขณะที่ชาวจีนนับถือศาสนาพุทธมหายาน แต่ไม่ว่าจะเป็นมหายานหรือเถรวาทก็ตาม ทั้งเป็นนิกายที่สืบทอดมาจากพระพุทธศาสนา ส่วนศาสนาเต๋าเป็นศาสนาพื้นเมืองของจีนที่ผสมผสานด้วยความเชื่อดั้งเดิม เทพนิยาย และมีการกลมกลืนความคิดบางส่วนของศาสนาพุทธ มีการนับถือเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู เช่น ท้าวจตุโลกบาลทั้ง 4 (四大天王 สี่ด้าเทียนหวัง) เป็นต้น ศาสนาเต๋าเป็นความเชื่อที่คนไทยเข้าถึงได้ยาก แต่ชาวไทยมีการนับถือเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากวรรณคดีอินเดีย เช่น พระอิศวร พระนารายณ์ และพระพรหม เป็นต้น (ประภาศรี สีหอำไพ, 2550) ดังนั้น ผู้แปลจึงมีการตั้งชื่อเทวดาในศาสนาเต๋าโดยเชื่อมโยงกับชื่อเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูเพื่อช่วยให้ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจชื่อเทพเจ้าในศาสนาเต๋าได้ง่าย เช่น จักรพรรดิหยก (玉帝 ยูตี้) คือ มหาเทพที่มีหน้าที่ปกครองโลกสวรรค์ตามความเชื่อศาสนาเต๋า ชื่อในภาษาไทยคือ พระอิศวร พระอิศวรเป็นมหาเทพผู้ยิ่งใหญ่ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และเป็นพระเจ้าสูงสุดตามคติของชาวไทย ชาวไทยทั่วไปน่าจะไม่มีรู้จักจักรพรรดิหยกในศาสนาเต๋า แต่เมื่อเอามาเทียบกับพระอิศวร ซึ่งเป็นมหาเทพตามคติชาวไทย จะทำให้ชาวไทยเข้าใจฐานะจักรพรรดิหยกในคติชาวจีนได้ง่าย

อิทธิพลด้านความเชื่อของชาวจีนโพ้นทะเล ผู้อพยพชาวจีนในไทยมีการรักษาความเชื่อของตนไว้เป็นอย่างดี และมีการผสมผสานความเชื่อของตนเพื่อเข้ากับสังคมไทยอย่างกลมกลืน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวไทย ลักษณะความเชื่อของคนจีนในประเทศไทยผสมผสานความเชื่อของพระพุทธศาสนา การบูชาบรรพบุรุษ ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อ และการนับถือเทพเจ้า (พระก่อกัณเฑียรตี สุวทณปญโญ และ พระมหาสุรศักดิ์ ภูริโก, 2566) เช่น เจ้าแม่กวนอิม เดิมเป็น พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรในศาสนาพุทธที่เป็นเพศชาย เนื่องจากว่าเทพเจ้าองค์นี้เป็นเทพเจ้าที่มีความเมตตากรุณา จึงกลายเป็นเทพธิดาที่ช่วยปลดปล่อยทุกข์ภัยแก่มวลมนุษย์ตามความเชื่อของชาวจีนชาวไทยเชื้อสายจีนได้รับเอาความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าแม่กวนอิมจากชาวจีนในไทย โดยชาวจีนที่นับถือเจ้าแม่กวนอิมจะเว้นจากการฆ่าสัตว์และกินเนื้อสัตว์ทุกประเภท ในขณะที่ชาวไทยมีคติไม่กินเนื้อวัวที่แตกต่างจากชาวจีน ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูเพราะว่า พระอิศวรมีโคเฝ้าที่เป็นพาหนะ ดังนั้น แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อของชาวไทยได้กลมกลืนไปด้วยกับความเชื่อของชาวจีนโดยมีการบูชาบรรพบุรุษ พระโพธิสัตว์ตามประเพณี แต่ก็มีการปรับปรุงบางส่วน ทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น

อิทธิพลของวรรณกรรมเรื่องไซอิ๋ว ไซอิ๋วเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าทางด้านการศึกษาความเชื่อ มีการจัดระบบเทวดาของจีนเป็นครั้งแรก เทวดาในเรื่องไซอิ๋วมีภาพลักษณ์ที่โดดเด่นและเป็นที่

ประทับใจสำหรับชาวจีน ด้วยความเผยแพร่ของเรื่องไขว้ ตัวละคร ห่งเจีย ที่อยู่ในวรรณกรรมได้รับการเคารพบูชาจากคนฮกเกี้ยน และความเชื่อนี้ได้เข้ามาประเทศไทยพร้อมกับชาวจีนอพยพในไทย และกลายเป็นส่วนหนึ่งในความเชื่อของชาวไทย จึงสอดคล้องกับแนวคิดของ จรัสศรี จิราภส (2548) กล่าวว่า การกราบไหว้บูชาห่งเจียมีการแพร่หลายในภาคใต้ของจีน โดยเฉพาะมณฑลฮกเกี้ยน น่าจะเป็นแหล่งที่มีประวัติการกราบไหว้บูชาห่งเจียเก่าแก่และมากที่สุด ความศรัทธาห่งเจียเข้ามาพร้อมกับชาวจีนที่อพยพเข้ามาสู่ไทย โดยกลุ่มชาวจีนที่อพยพเข้ามาส่วนใหญ่มาจากมณฑลฮกเกี้ยน กวางตุ้ง ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่นับถือเทพเจ้าห่งเจียอย่างแพร่หลาย ประเทศไทยจึงปรากฏศาลเจ้าพ่อห่งเจียในบางพื้นที่ เช่น ชลบุรี ภูเก็ต เป็นต้น

2.กลวิธีการตั้งชื่อและความหมายของชื่อตัวละครสามารถสะท้อนสภาพสังคมไทยและสังคมจีน ดังนี้ วัฒนธรรมการตั้งชื่อ จากการตั้งชื่อของตัวละครสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมการตั้งชื่อและวัฒนธรรมการเรียกขานระหว่างชาวจีนและชาวไทย ชาวจีนให้ความสำคัญกับนามสกุล เนื่องจากว่านามสกุลเป็นสัญลักษณ์ของวงศ์ตระกูลที่ทำให้คนจีนมีความผูกพันเป็นเชื้อชาติเดียวกันอย่างเหนียวแน่น ดังนั้น ชื่อของชาวจีนจึงมีลักษณะนามสกุลนำหน้าชื่อ ส่วนชื่อของชาวไทยมีชื่ออยู่หน้านามสกุล เดิมทีคนไทยมีเพียงชื่อเรียกเท่านั้น ไม่ได้มีนามสกุล ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จึงโปรดให้มีการตั้งนามสกุลเหมือนกับประเทศอื่น ๆ เมื่อชาวจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทย มีการแปลงนามสกุลหรือแซ่ของตนเพื่อความกลมกลืนกับวัฒนธรรมการตั้งชื่อของคนไทย เช่น นามสกุล ลิ้มทองกุล มีแซ่เดิมคือ แซ่ลิ้ม เป็นต้น จึงสอดคล้องกับความคิดของถาวร สิกขโกศล (2559) อธิบายว่า แซ่ของคนจีนในไทยส่วนมากเป็นแซ่ที่แพร่หลายทางจีนภาคใต้แถบมณฑลกวางตุ้ง ฮกเกี้ยน ไหหลำ เพราะคนจีนในไทยส่วนมากมาจาก 3 มณฑลนี้ แซ่ที่มีคนมากพอเป็นที่รู้จักกันทั่วไปมีประมาณ 100 กว่าแซ่ คือ แซ่เฉิน (ตั้ง) แซ่หลิน (ลิ้ม) เป็นต้น และชาวจีนนิยมตั้งชื่อโดยใช้คำบอกลำดับที่ในหมู่พี่น้องเพื่อแสดงถึงความผูกพันเพราะชาวจีนเป็นกลุ่มคนที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ลูกชายคนโตชื่อ ป้อ (伯) คนรองชื่อ จิ่ง(仲) คนที่สามชื่อ ชู (叔) คนเล็กชื่อ จี้ (季) ทำนองเดียวกับ อ้าย ยี่ สาม ไส (สี่) ของไทย

สภาพสังคม ประเทศไทยและประเทศจีนเป็นประเทศที่อยู่ในทวีปเอเชีย ภูมิประเทศและภูมิอากาศมีความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกัน จึงทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเกิดความแตกต่าง เช่น ประเทศจีนมี 4 ฤดู ส่วนประเทศไทยมี 3 ฤดู โดยประเทศจีนมีฤดูหนาวที่มีหิมะตก ซึ่งทำให้ชาวจีนมีความชื่นชอบดอกไม้ที่ทนหนาว ในสมัยโบราณการตายด้วยความหนาวเย็นถือเป็นเรื่องปกติ ชาวจีนจึงมีความชื่นชอบดอกไม้ที่ทนหนาว เพราะว่าการที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ร้ายแรงแสดงถึงความมีชีวิตชีวา ความอดทน และการต่อสู้กับสภาพแวดล้อม เช่น ดอกเหมย ดอกกล้วยไม้ ซึ่งเป็นดอกไม้ที่เบิกบานในช่วงปลายฤดูหนาวและต้นฤดูใบไม้ผลิ นอกจากนี้แล้วชาวจีนยังมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งใดหิมะ ด้วยการที่ประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน มีช้างอาศัยอยู่ในประเทศเป็นจำนวนมาก ช้างจึงเป็นสัตว์ที่มีบทบาทสำคัญสำหรับชาวไทย ในไขว้มีตัวละครปิศาจช้างขาว ชื่อภาษาไทยได้ตั้งชื่อเป็น ช้างเผือก ช้างเผือกเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นมงคลแห่งการบำเพ็ญบารมีและความศักดิ์สิทธิ์สำหรับชาวไทย ในขณะที่ช้างเป็นสัตว์ที่เห็นได้เฉพาะบางพื้นที่ในประเทศจีน ช้างสีขาวยังเป็นช้างที่หายาก ลักษณะโดดเด่นอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ช้างสีขาวกลายเป็นปิศาจในมุมมองของชาวจีน จึงสอดคล้องกับความคิดของ สุวรรณา ตั้งทิษะรักษ์ (2552) กล่าวว่า ภาษาเป็นเครื่องสะท้อนวิถีชีวิตของคนในชาติ

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในไทย การอพยพของชาวจีนได้แพร่กระจาย ภาษา ความเชื่อและวัฒนธรรมของตนไปทั่วประเทศ ชาวจีนโพ้นทะเลมีบทบาทในสังคมไทยในหลาย ๆ ด้าน จากชื่อตัวละครที่ตั้งชื่อโดยวิธีทับศัพท์และประสมศัพท์ พบว่า การตั้งชื่อทับศัพท์ด้วยภาษาจีนสำเนียงท้องถิ่นได้รับความนิยมมากกว่าการตั้งชื่อทับศัพท์ด้วยภาษาจีนสำเนียงจีนกลาง สาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีการประกาศส่งเสริมการใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาทางการของประเทศใน พ.ศ. 2499 ซึ่งแสดงว่า ก่อนที่มีการประกาศส่งเสริมการใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาทางการของประเทศ ภาษาจีนสำเนียงท้องถิ่นจึงเป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นหลัก ทั้งนี้ ชื่อตัวละครในวรรณกรรมไซอิ๋วที่ตั้งโดยวิธีทับศัพท์จึงปรากฏเป็นภาษาจีนสำเนียงท้องถิ่นเป็นส่วนมาก โดยชื่อที่ทับศัพท์ด้วยภาษาจีนสำเนียงท้องถิ่น จัดอยู่ในภาษาจีนตระกูลหมิ่นหนัน (闽南语 หมิ่นหนันอู่) ซึ่งเป็นภาษาถิ่นของกลุ่มคนที่อาศัยในตะวันออกเฉียงใต้ของจีน มีการพูดกันมากในมณฑลฮกเกี้ยน มณฑลกว่างตุง มณฑลไหหลำ ไต้หวัน และชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยกลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นกลุ่มคนหลักที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งสอดคล้องกับที่ บำรุง สุขพรรณ (2525: 6 - 12) กล่าวว่า ชาวจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองไทยประกอบด้วย 5 กลุ่มใหญ่ คือ ชาวจีนกว่างตุง แต่จิ๋ว ฮกเกี้ยน แคะ และไหหลำ นอกจากนี้ยังมีพวกอื่นอีกเล็กน้อย เช่น ชาวจีนไต้หวัน และชาวจีนยูนนาน เป็นต้น ชาวจีนแต่จิ๋วมีมากที่สุด ถึง 50 % รองลงมาคือจีนแคะ 15 % จีนไหหลำ 12 % จีนฮกเกี้ยน 10% กวางตุง 10 % และพวกอื่น ๆ 3 % ชาวจีนมีความสามัคคีและมักจะอยู่กันเป็นชุมชน เป็นหมู่ตามกลุ่มภาษา โดยได้ก่อตั้งสมาคมต่าง ๆ ชาวจีนในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังรักษาวัฒนธรรมและขนบประเพณีจีนดั้งเดิมไว้ ดังนั้น จึงทำให้คนไทยได้มีการรับเอาภาษาจีนตระกูลหมิ่นหนันไปใช้ในชีวิตประจำวันและสืบทอดต่อมาจนถึงปัจจุบัน

3.กลวิธีการตั้งชื่อและความหมายของชื่อตัวละครสามารถสะท้อนค่านิยมของสังคมไทยและสังคมจีน ดังนี้ ค่านิยมเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคล ชาวจีนมีค่านิยมเกี่ยวกับสัญลักษณ์มงคลที่หลากหลาย เช่น ตัวเลขมงคล เทพเจ้ามงคล เป็นต้น ชาวจีนเชื่อว่าสิ่งที่เป็นคู่กันเป็นสัญลักษณ์ของความสมบูรณ์และความสมดุล เลขคู่จึงเป็นเลขที่มีความสิริมงคล ได้รับความนิยมจากชาวจีน ยกเว้นเลข 4 เพราะว่าเลข 4 เป็นคำพ้องเสียงกับคำว่าตายในภาษาจีน ในเรื่องไซอิ๋วปรากฏตัวละครที่เป็นคู่กันหลายคู่ เช่น ตัวละคร ยมบาลหน้ากระบือ (牛头鬼 หมิวโถก่วย) เดิมเป็นพนักงานในยมโลกตามความเชื่อของศาสนาพุทธ มีร่างกายเป็นมนุษย์ และศีรษะเป็นกระบือ เมื่อความเชื่อนี้ได้เข้ามาในประเทศไทย ชาวจีนมีการเพิ่มยมบาลหน้าม้าเข้าไปเพื่อคู่กับยมบาลศีรษะกระบือ เนื่องจากชาวจีนนิยมสิ่งที่เป็นคู่กัน นอกจากนี้ ชาวจีนก็มีการนับถือเทพเจ้าแห่งสิริมงคล 3 พระองค์ คือ 福星 (ฝู่ซิง) 禄星 (ลู่ซิง) 寿星 (โซซิง) ได้แก่ เทพเจ้าแห่งบุญวาสนา เทพเจ้าแห่งความมั่งคั่ง และเทพเจ้าแห่งอายุยืนยาว จึงสอดคล้องกับความคิดของ เถา เถา หลิว (2567) กล่าวว่า เรามักพบรูปภาพของเทพเจ้า 3 พระองค์อยู่บ่อยครั้งในร้านค้าและร้านอาหารของชาวจีน ซึ่งแสดงถึงความมุ่งหวังเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคลและความเจริญรุ่งเรืองของธุรกิจ

ค่านิยมตามลัทธิขงจื๊อ ลัทธิขงจื๊อเป็นแนวคิดสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมจีน สามารถสรุปเป็นแนวคิดสำคัญ 9 ประการ ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความชอบธรรม ความมีมารยาทหรือพิธีกรรม ปัญญา ความซื่อสัตย์ การให้อภัย ความจงรักภักดี ความกตัญญู และความเป็นพี่น้องที่ดี ซึ่งถือเป็นหลักทางในการปฏิบัติของชาวจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวจีนมีการบูชาบรรพบุรุษเพื่อแสดงถึง

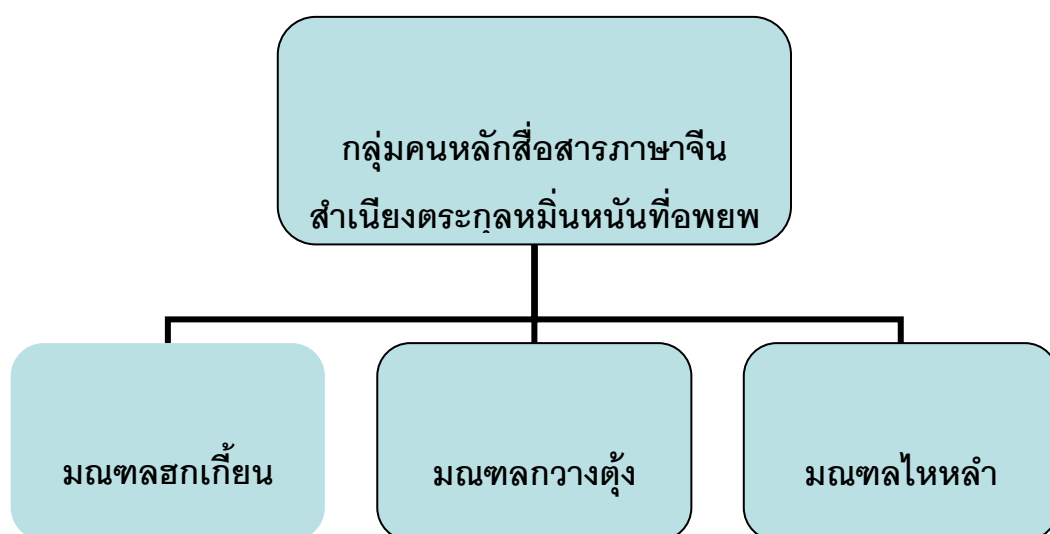

ความกตัญญู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลัทธิขงจื๊อที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ทางสายเลือด และความกตัญญู ชื่อของชาวจีนมีความหมายเกี่ยวกับความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ และความกตัญญู โดยส่วนมาก จึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชานนัท เซาว์จิรพันธุ์ (2561) ศึกษาการตั้งชื่อร้านค้าเงินเป็นภาษาไทยในเขตสาทร กรุงเทพฯ พบว่า ป้ายชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนมีการหลอมรวมปรัชญาความคิดของชาวจีนมากมาย เช่น การสืบทอดเชื้อสายของวงศ์ตระกูล ความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อตัวละครพบว่า การตั้งชื่อตัวละครในภาษาไทยด้วยวิธีทับศัพท์ส่วนมากเป็นภาษาจีนสำเนียงตระกูลหมิ่นหนัน (闽南语) สำเนียงถิ่นนี้ใช้พูดกันในกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน และเป็นกลุ่มคนหลักที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย เช่น แต่จิว ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง ไทหลำ เป็นต้น สาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีการประกาศส่งเสริมการใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาทางการของประเทศใน พ.ศ. 2499 ก่อนที่มีประกาศการส่งเสริมภาษาจีนสำเนียงจีนกลาง ภาษาถิ่นจะเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังนั้น คำทับศัพท์ภาษาจีนใช้ในสังคมไทยจึงเป็นภาษาจีนสำเนียงตระกูลหมิ่นหนัน (闽南语) เป็นหลัก เพราะจะได้รับอิทธิพลจากชาวจีนอพยพ และได้สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ทั้งชาวจีนกับชาวไทยมีการนับถือเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู ด้วยศาสนาแต่ได้มีการนับถือเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู โดยมีการปรับปรุง แต่งเติม เรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้เข้ากับสังคมจีน ผู้แปลจึงมีการเทียบเท่าเทพเจ้าในศาสนาเต๋าของจีนกับเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู เพื่อให้ชาวไทยเข้าใจง่าย

ภาพประกอบ 1 กลุ่มคนหลักสื่อสารภาษาจีนสำเนียงตระกูลหมิ่นหนันที่อพยพเข้ามาในไทย

บทสรุป

ในการตั้งชื่อตัวละครในวรรณกรรมแปลเรื่องไซอิ๋วมีการประยุกต์ใช้กลวิธีการตั้งชื่อที่หลากหลาย ชื่อตัวละครสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศจีน ไทยกับจีนมีความผูกพันและติดต่อกันมานับแต่โบราณกาล ชาวจีนมีประวัติการอพยพเข้ามาในไทยอันยาวนาน ชาวจีนที่อพยพในไทยได้นำภาษา ความเชื่อ และวัฒนธรรมของตนเข้ามาในไทย และมีการกลมกลืนเพื่อเข้าวัฒนธรรมไทย จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยที่ชาวไทยใช้กันตั้งแต่อดีต ส่วนมากเป็นภาษาจีนสำเนียงตระกูลหมิ่นหนัน เป็นกลุ่มภาษาที่ใช้สื่อสารกันในชาวมณฑลฮกเกี้ยน กวางตุ้ง และไหหลำ ซึ่งเป็นกลุ่มคนหลักที่อพยพเข้ามาในไทย ความเชื่อของชาวจีนอพยพในไทยมีอิทธิพลต่อความเชื่อของสังคมไทย ทำให้ชาวไทยมีการกราบไหว้บูชาบรรพบุรุษ เจ้าแม่กวนอิม และหั่งเจีย ซึ่งเป็นตัวละครในวรรณกรรม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยนี้ทำให้เห็นถึงแนวทางในการศึกษาชื่อตัวละครในวรรณกรรมแปล ซึ่งสามารถเป็นความรู้ในการศึกษาการตั้งชื่อตัวละครในวรรณกรรมแปลเรื่องอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) เรื่องกลวิธีการตั้งชื่อตัวละครและภาพสะท้อนวัฒนธรรมของสังคมจีนและสังคมไทย สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาการตั้งชื่อตัวละครในวรรณกรรมแปลในไทยเรื่องอื่น ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เฉพาะกลวิธีการตั้งชื่อตัวละครภาษาจีนเป็นภาษาไทยซึ่งยังไม่ครอบคลุมทั้งหมดนอกจากนี้แล้ว ยังสามารถวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อสถานที่สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จรัสศรี จิรภาส. (2548). *หั่งเจีย (ฉ่เทียนต้าเล้ง) ลิงในวรรณกรรมที่กลายเป็นเทพเจ้า*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- ชานนท์ เซารัจพันธ์. (2561). *การศึกษากลวิธีการแปลชื่อร้านค้าภาษาจีนเป็นภาษาไทยในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปล. มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- ถาวร สิกขโกศล. (2559). *ชื่อแซ่และระบบตระกูลแซ่ อัตลักษณ์สำคัญเบื้องต้นของคนจีน*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- เถา เถา หลิว. (2567). *เทพปกรณัมจีน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แอริโรว์.
- บารุง สุขพรรณ. (2525). *บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2550). *วัฒนธรรมทางภาษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554) . พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ:ราชบัณฑิตยสถาน.
- พระก้องเกียรติ สุวทณปิณโณ และ พระมหาสุรศักดิ์ ภูริโก. (2566). “ชาวไทยเชื้อสายจีน: วิถีชีวิตทางวัฒนธรรม”. วารสารพุทธอาเซียนศึกษา. 8(2), หน้า 43 – 55.
- สมเด็จพระ ฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (2556) . ตำนานหนังสือสามก๊ก. นนบุรี: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า 2000.
- สุภัทร ชัยวัฒน์พันธุ์. (2549). ประวัติวรรณคดีจีน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- สุวรรณา ตั้งทีฆะรักษ์. (2552). ภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- โอฬาร รัตนภักดี. (2563). มนุษย์ สังคม และวัฒนธรรมในวรรณกรรมและภาพยนตร์. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการสังคมศาสตร์. ลำปาง: วิทยาลัยสหวิทยาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง.